

REMISSYTTRANDE

2025-04-23

Dnr: 0029/25

Er referens: U2025/00075

Remissyttrande över betänkandet Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerat slutbetänkande på remiss och vill lämna följande yttrande.

Brå tillstyrker samtliga förslag och utvecklar sitt ställningstagande nedan.

Behovet av sekretesslättnader

Med anledning av samhällsutvecklingen finns det inom det brottsförebyggande arbetet, exempelvis med att motverka att barn och unga engageras i organiserad brottslighet, utför grova våldsdåd i skolmiljö eller för att på annat sätt bromsa en destruktiv brottslig utveckling, ett behov av ökad informationsdelning. Behovet, som enligt utredningen uttryckts av såväl skola, socialtjänst, Statens institutionsstyrelse (SiS) och de brottsbekämpande myndigheter som berörs av utredningen, har även identifierats av de verksamheter inom Brå som ger ett praktisknära stöd till brottsförebyggande arbete.

Brå delar utredningens utgångspunkt att samtycke och frivillighet vid individsamverkan och informationsutbyte så långt möjligt ska eftersträvas. Att fånga såväl individens som vårdnadshavarnas förtroende och tillit ger bäst förutsättningar för att bromsa en brottslig utveckling. Men samtycke kan inte alltid inhämtas eller är inte alltid lämpligt att inhämtas och Brå delar därför uppfattningen att befintlig lagstiftning delvis är begränsad.

Praktisk tillämpning

Brå har i en tidigare rapport (2021:2 Informationsdelning mellan socialtjänst och polis) pekat på att underutnyttjandet av den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 18 a § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, dels beror på okunskap om att bestämmelsen finns och dels att aktörer inom socialtjänsten ofta gör en allt för strikt tolkning av när uppgifter kan delas. Detta kan ses som ett exempel på hur formuleringen av en nuvarande bestämmelse ger en ojämlikhet i den praktiska tillämpningen.

För att minska risken för både över- och underutnyttjande av de föreslagna bestämmelserna blir möjlighet till tolkning och praktisk tillämpning central. Utredningen har inte gjort någon närmare avgränsning vad gäller allvarlighetsgrad eller brottstyp vid informationsdelning. En intresseavvägning enligt förslaget i 23 kap. 6 b § eller 35 kap. 10 c, ska göras som innebär att en uppgift endast får lämnas om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Trots intresseavvägningen ser Brå en viss risk för tolkningssvårigheter som i sin tur kan innebära att mer information än nödvändigt delas. Det är därför av vikt att det i fortsatt lagstiftningsarbete tydliggörs att inte alla brottsliga handlingar avses.

En reviderad lagstiftning avseende 10 kap. 18 a-c §§ OSL har trätt i kraft den 1 april 2025. För att följa samma linje är det rimligt att den föreslagna tilläggsparagrafen 10 kap 18 d § OSL revideras i enlighet med de nya lydelserna av 18a–c §§ OSL. Brås bedömning är att användandet av begreppet *konkreta omständigheter* istället för *särskilda omständigheter*,

samt borttagandet av punkt två om att bedöma nyttoeffekt hos mottagande myndighet, kommer att underlätta tolkningen av lagtexten.

Komplettering till annan ny lagstiftning

Brå menar att förslagen i utredningen kan stärka det brottsförebyggande arbetet och kompletterar annan nyligen införd lagstiftning om sekretesslättnader. Förslagen täcker därtill en viktig lucka då den föreslagna lagstiftningen, 10 kap. §18 d OSL, omfattar både kommunal och fristående skolverksamhet. Detta bör emellertid förtydligas i de föreslagna författningskommentarerna. Exempelvis genom att ta inspiration från lydelsen i författningskommentaren till lagen (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna som återfinns i prop. 2024/25:65 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen, s. 208.

Informationsdelning vid mottagande av ny elev

Fristående skolor kan på annan grund än kommunala skolor neka skolplats till en elev. Brå vill därför föra fram att det i och med utredningens förslag om informationsdelning vid mottagande av en ny elev, 3 kap. 12 j § skollagen (2018:800), skulle kunna medföra att elev nekas skolplats baserat på informationsunderlaget. Brå menar att det bland annat kan innebära en risk för ökad skolegregation vilket i sin tur kan vara våldsdrivande och därmed kontraproduktivt med målet för lagstiftningen (Brå, Skolfaktorers betydelse för om ungdomar begår våldsbrott).

Skydd av uppgifter hos mottagaren

Med ett ökat uppgiftsutbyte är en av riskerna för kränkning av den personliga integriteten hur stor spridning uppgifterna kan få och hur skyddade uppgifterna är hos mottagaren. Det är därför viktigt att mottagande kommuner och myndigheter har rutiner för och kunskap kring hur känslig information dokumenteras, skyddas och åtkomstbegränsas. Brå ser en viss risk i att det kan bli integritetskränkande och även skulle kunna leda till en stigmatisering av individer och påverka exempelvis skolans myndighetsutövning vid betygsättning. Det behöver därför göras mycket tydligt för en informationsmottagare hur och på vilka grunder denne förväntas agera, exempelvis gällande vilka skyldigheter mottagaren har och hur mottagaren ska hantera potentiell överskottsinformation.

Övrigt

Utredningens förslag om sekretesslättnader är en del av en sammantagen flora av lättnader som redan har införts och som kan komma att införas genom nya reformer. Genom införandet av ytterligare sekretessbrytande bestämmelser finns det en risk att regelverket blir än mer svåröverskådligt och svårt att tillämpa vilket kan medföra negativa konsekvenser ur ett integritetsperspektiv. Med beaktande av detta vill Brå återigen lyfta behovet av en större reform av hela sekretessregelverket (se Brå:s remissyttrande över Ökat informationsutbyte mellan myndigheter)

Brå noterar slutligen att de förslag som lämnas av utredningen inte avhjälp den sekretessproblematik som kan uppstå gentemot skolor, och då särskilt friskolor, vid informationshanteringen när Center mot våldsbejakande extremism ska utföra sitt uppdrag att ge behovsanpassat stöd till yrkesverksamma i syfte att förebygga skolattacker.

Detta yttrande avges av ställföreträdande generaldirektör Björn Borschos efter föredragning av gruppchef Anna Sundin Adolfsson och enhetschef Karin Svanberg. Vid beredningen har även Elin Kävemyr Berkelund och Carina Djärv deltagit.